

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provincia Italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Audaci attachi a concentramenti nemici

Brillanti successi aerei: 22 velivoli abbattuti, 15 incendiati e altri gravemente danneggiati

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica in data di 16 settembre 1942-XX il seguente bollettino di guerra n. 842:

In operazioni di rastrellamento nella zona di Tobruk sono stati presi ancora una ventina di prigionieri. Nostri reparti aerei hanno ieri inseguito i mezzi blindati nemici, che avevano partecipato alle fallite incursioni contro taluni campi di aviazione, distruggendone o immobilizzando un buon numero con ardite azioni a volo radente.

Concentramenti di automezzi britannici sono stati pure audacemente attaccati a bassa quota da altre nostre formazioni; nonostante la violenta reazione contraria 15 velivoli venivano incendiati, altri gravemente danneggiati, un nostro velivolo non ha fatto ritorno alla base.

Nella giornata i cacciatori germanici, in ripetuti scontri, hanno riportato brillanti successi, abbattendo 22 apparecchi britannici.

Il bombardamento degli obbiettivi di Malta è stato rinnovato, nel cielo dell'isola l'aviazione britannica perdeva in duelli aerei tre >Spittires.

Nove ozemeljske osvojitve pri Stalingradu

Nemški letalski napadi ob Volgi — Zavrnjeni številni sovjetski napadi — Močne sovjetske letalske izgube

Hitlerjev glavni stan, 17. septembra. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Ob Tereku so se ponesrečili številni sovjetski napadi.

V boju pri Stalingradu so bili osvojeni po srditih bojih nadaljnji pomembni deli ozemlja. Skupine letalstva so podpirali pehoto v bojih in napadle sovjetski dovoz na železnice in ob izlivu Volge.

Pri Voronežu so Sovjeti zopet nadaljevali svoje napade z močnimi silami. Po hudih bojih so bili z velikimi izgubami odbiti.

Pri Rževu je bilo pri obrambi ponovnih sovjetskih napadov v območju enega armadnega zbora večeraj uničenih 106 oklepnikov, od tega 71 samo na odseku ene pehotne divizije. Na nekem drugem kraju je bil uspešno izveden nemški krajevni napad.

V severnem delu bojišču so propadli krajevni boljševiški sunki.

Južno od Ladoškega jezera so bile lažje sovjetske sile obkoljene in uničene. Topništvo je uspešno razbijalo sovjetske utrjene postojanke in bojne postojanke z ugotovljenim dobrim uspehom. Na Ladoškem jezeru je bomba težko poškodovala sovjetsko stražarsko ladjo in tovorni parnik.

V času od 5. do 15. septembra je sovjetsko letalstvo izgubilo 1215 letal, od tega v letalskih bojih 936, 212 letal je sestrelilo protiletalsko topništvo, 43 pa skupine armade, ostala pa so bila uničena na tleh. Med istim časom je na vzhodnem bojišču šlo v izgubo 87 nemških letal.

Poleg omenjenih sovjetskih izgub so finske in nemške pomorske in letalske sile v tem poletju uničile 26 sovjetskih podmornic.

Na egiptemskem bojišču so lahka nemška bojna letala in strmoglavci uspešno bombardirali zbirališča motornih vozil.

Nemški lovci so sestrelili nad severno Afriko in Malto 25 angleških letal, medtem ko je bilo izgubljeno eno samo nemško letalo.

Drzni napadi na sovražna taborišča

Sijajni zračni uspehi: 22 letal sestreljenih, 15 zažganih in druga hudo poškodovana

Uradno vojno poročilo št. 842 pravi:

Pri čiščenju ozemlja pri Tobruku je bilo začetih še kakih 20 ujetnikov. Italijanski letalski oddelki so včeraj zasledovali angleška oklepna vozila, ki so se udeležila ponesrečenih napadov na nekatera letališča, in so pri tem uničila ali onesposobila veliko število teh vozil v drznih napadih v nizkem poletu.

Druge italijanske letalske skupine so prav tako smelo v nizkem poletu napadle zbirališča angleških motornih vozil. Navzlic silovitemu protiletalskemu ognju je bilo 15 angleških letal zažganih, druga pa hudo poškodovana, medtem ko se eno samo italijansko letalo ni vrnilo na oporišče.

Včeraj so nemški lovci v ponovnih spopadih dosegli znova sijajne uspehe, ko so sestrelili 22 angleških letal.

Ponovilo se je bombardiranje ciljev na Malti, v letalskih dvobojih nad otokom je angleško letalstvo izgubilo tri letala vrste >Spittires.

Programatičen govor italijanskega zastopnika na zborovanju evropske mladine na Dunaju

Dunaj, 17. sept. s. V veliki dvorani akademije znanosti in na sestanku vseh zastopnikov, ki so bili povabljeni na Dunaj k ustanovitvi zveze evropske mladine, govoril De Ciccio. Govornik je razčlenjeval vzroke krize, ki že dolga desetletja pretresa človeštvo, tista kriza, ki je po socialnih bojih ob vzniku sedanjega stoletja in po veliki vojni 1914—1918 dosegla svoje nekritične poželike dosegla leta 1919. Tudi takrat je znova iz Rima prišla rešilna beseda. Latinski duh Benita Mussolinija je iznašel obrazec za rešitev te krize in tako je revolucija vzniknila v brazdah izročil omike in človečnosti. Revolucija krnih srajc temelji na treh glavnih temeljih človečnosti: Bog, domovina in družina in stremi k bliščeči bodočnosti po

Velik in važen prispevek italijanskih divizij na vzhodnem bojišču

Bojišče ob Donu, 17. septembra. s. V novem poročilu z vzhodnega bojišča pravi posebni dopisnik agencije Stefani, da so moralni, gospodarski in vojaški razlogi sovjetsko vrhovno poveljstvo prisilili braniti se s poslednjimi silami, da bi obvarovali Stalingrad. Boj za to veliko mesto ob reki Volgi zahteva nastop velikanskega števila vojaštva in orožja na obeh straneh. Ves svet pozorno čaka, kdaj bo ta trdnjava padla in nemškim četam dovolila pohod proti jugu.

V teh bojih tudi italijanska armada mnogo prispeva. Stalingrad je izredno važen ne samo zaradi svojih obširnih in številnih orožarn, kamor so Sovjeti v poslednjih mesecih zvlekli vse industrijske naprave izgubljenih ukrajinskih ozemelj, marveč je križišče kar moč važnih prometnih poti, ki vežejo Črno morje, Kaspijsko morje, Ural in ves Vzhod. Z začetkom velikega napada pri Voronežu je italijanska armada pomagala pogaziti sovjetske bojne črte in tako ustvariti položaj, ki je zavezniškim silam nudil možnost za pohod proti jugu in jugovzhodu. Takoj nato je italijanske sile čakala še večja naloga: morale so prodirajočim zavezniškim oddelkom zavarovati boke in zato kar

najhitreje priboriti se do Dona. Nemško vrhovno poveljstvo je pravilno računalo, da bodo italijanski oddelki kljub pomanjkanju železniških zvez dospeli na določene črte ob Donu ob pravem trenutku, preden bi se mogle razkropile sovjetske sile znova zbrati. Prekoračili so silne razdalje po prašnih stebah in ob izredno žgoči vročini, nekatere divizije so prehodile več kot 1000 km, celotna armada pa je v nekaj dneh imela za seboj 500 km. Zato se je nemško vrhovno poveljstvo lahko takoj odločilo za naskok na Stalingrad in za pohod proti Kavkazu. Po padcu Rostova, Kalaha in Proletarskaja so bili ustvarjeni pogoji za napad na Stalingrad. V tem času pa so italijanske divizije mogle zadržati silovite sunke velikanskih sovjetskih sil, ki so se skušale ogniti nevarnih klešč. Po hudih izgubah na raznih krajih se je moralo sovjetsko vrhovno poveljstvo odločiti za čim tršo obrambo Stalingrada. Zda nemške in zavezniške čete neusmiljeno oblegajo in obdelujejo to važno trdnjavo. Nemška bojna letala, strmoglavci in topništvo stalno sipljejo nanjo najhujši ogenj. Ves ta veliki pohod pa so pripravile italijanske divizije, ki so prodirajočim zavezniškim oddelkom v hudih bojih zavarovale hrbet in boke.

Ponovni sovjetski napadi na finske črte

Helsinki, 17. sept. s. Včerajšnje uradno poročilo glavnega stana finske vojske pravi, da so Sovjeti na vseh finskih bojiščih uprizarili ofenzivo. V karelijski ožini so skušali Sovjeti prodreti v finske črte, toda silovit ogenj metalcov bomb jim je prekrizal načrte. Ob reki Aunus so Sovjeti z močnimi silami naskočili finske postojanke, pa so bili tudi tod pravčasno odbiti. Na bojnem polju so pustili več mrtvih. Na južnem odseku vzhodne Karelje je sovražnik z veliko silo po topniški in bombniški predpripravi napadel in se mu je posrečilo na dveh točkah vdreti v prednje finske črte. Po silno srditih spopadih pa je bil sovražnik vržen nazaj. Nekaj ur kasneje so Rusi napad ponovili. Boji še trajajo. Ruske izgube znašajo več kot 500 moč. Na drugem kosu istega bojišča so Finci odbili nov napad. Pri Uhtiju so sovjetske patrle poskušale priti čez finske zaporne črte. V zalivu pri Kronstadtu so bile sovjetske vojne ladje ponovno cilj ognja finskega obrežnega topništva, naker so se morale ladje zaviti v umetno meglo. Sovjetska ugraba Himmaeki je odgovarjala na ogenj. V vzhodnem kotu finskega zaliva so finske ladje s topovi streljale in večkrat zadele sovjetske stražne ladje, ki so se zatekle v varstvo topništva na otoku Lavansari. Nad reko Aunus je prišlo predvčeršnjim do letalskega spopada, pri katerem so Finci zbili dva lovca, tretjega pa prisilili na pristanev za finskih črtami. Ponoči so sovjetska letala v več valovih napadla mesto Motka, toda vselej jih je protiletalsko topništvo poglavo v višino, da je le malo bomb padlo v mesto. Sovjeti pa so vrgli tudi nekaj bomb na Hamina.

Vesti 17. septembra

Turška vlada je izdala primerne ukrepe, da bi olajšala povratek v Carigrad in v Tracijo tistim državljanom, ki so bili od tam odstranjeni in poslani v Anatolijo prve mesece lanskega leta. Imeli bodo po železnici brezplačno vožnjo, po drugi strani pa jih bodo oblasti tudi podprle z živili in drugimi potrebščinami.

Posebno značilno zgodbu z angleškega napada na Tobruk je objavila angleška uradna agencija. Angleški oddelci, ki se mu je posrečilo izkrcati se zahodno od mesta, se je vrgel v napad na veliko nemško bolnišnico, čeravno je bila bolnišnica jasno označena z zastavo nemškega Rdečega križa. Navzlic temu pa so Angleži prešli v napad in tako rekoč napadli ranjene nemške vojake. Britanski ujetniki, doma z Velike Britanije, so izjavili, da jim je ta napad izredno ukazalo glavno poveljstvo, češ da bo tam manj odpora.

Izgubo dveh rušilcev pred Tobrukom je priznala angleška admiraliteta. Rušilec »Sick« je imel 1870 ton, 12 topov, 4 strojnice in 8 torpednih cev. Brzina je znašala 36,5 vozla. Tudi rušilec »Zulu« je enake vrste. Zgrajena sta bila pred štirimi leti.

Svojim državljanom priporoča Roosevelt, naj zelo kupujejo zakladne bone in zbero čim več starih kovin. Toda javnost se na ta vabila ne ozira dosti in je verjetno, da bodo oblasti morale v tem pogledu izdati posebne ukrepe.

V vsej Britaniji je sovražno letalsko bombardiranje zahtevalo avgusta sledeče žrtve: mrtvih 403, od teh 184 žensk in 57 otrok. Ranjenih 509, od teh 222 žensk in 62 otrok. Glede julija pa so bili objavljeni sledeči podatki: mrtvih 411, ranjenih 871.

O Gorenjski in njenem prebivalstvu

Zanimivi podatki iz nove knjige o Gorenjski

V Kranju je izšla knjiga o Gorenjski, ki prinaša razprave, o njenem narodopisu in zgodovini. »Karavanke Bote« priobčjuje o tem naslednje:

Koroška je v pomladanskih dneh leta 1941 doživela eno izmed svojih velikih odločilnih ur: Führer je odredil, da se Gorenjska priključi Reichu. To je vse Koroške navdušilo. To ugotovitev so postavili na čelo dr. Viktor Paschinger, dr. Martin Wutte in dr. Georg Graeber svojemu skupnemu delu »Gorenjsko« (Oberkrain), čigar izdajatelj in založnik je tiskovni urad za Koroško. Znameniti in poklicani učenjaki pravijo dalje: »Ta knjižica naj predloži prvi uvod v geografijo in gospodarske temelje Gorenjske in osnovne poteze njene zgodovine naseljevanja in narodne kulture kot tudi notranjo zvezo, ki obstoji med obema. Pokaže, da si nova ozemlja Koroške nikakor niso tako tuja, kakor smo si morebiti predstavljali, ampak da imajo v svojem poljedelskem ustroju in gospodarskem značaju ter nadalje v izražanju svojega narodnega življenja mnogo sličnosti.«

V navedenem predgovoru je izraženo mnenje pisateljev in bilo dokončno doseženo: čitatelj se na podlagi znanstveno utemeljenega in jasno obdelanega podajanja hitro seznani s svojstvom novega ozemlja in njegovih ljudi. Besedilo podkrepuje nekaj preglednih zemljevidov in statističnih podatkov o geologiji, podnebnju, obsegu gozdov, površini njiv, poklicnem delovanju in porazdelitvi industrije.

Karavanke — most

Značilna je ugotovitev dr. Paschingerja, da sta kotlini ob Dravi in Savi, če ju gledamo po njihovi legi, na tako dolgo daljavo in tako ozko sosednji, da so postale Karavanke sedaj nosilen

most med obema pokrajinama. Nova meja na jugu je obenem v velikih potezih geološka in oblikovna meja med Alpami in Krasom. Kar se tiče Julijskih Alp, samo želimo, da ostane dolina Sedmerih jezer narodni park in da se bo ob Bohinjskem jezeru dalje zidalo ali pa, da bi celo po njem vozili motorni čolni.

Iz primerjave klimatičnih razmer se razvidi med drugim, da ima Bled — 21 stopinj C toplote, v juliju 19 stopinj, letno temperaturo 8,7, torej razliko 21,7 stopinj Celzija; nasprotno se pa glase odgovarjajoče številke za Celovec — 5,2 stopinj Celzija. Dočim so v savski kotlini temperaturni ekstremi manjši kot na Koroškem, so padavine skoraj dvakrat tako velike. Rastlinstvo na Gorenjskem nima tako tujih potez, kot na primer na Notranjskem. V živalstvu je južno plemenito močnejše.

Na Gorenjskem živi 180.000 ljudi

Na Gorenjskem živi okoli 180.000 ljudi, gostota znaša 58, za 15 več kot na Koroškem. Razlika med okrajem Kamnik in okrajem Radovljica je taka, da znaša gostota za Kamnik 68, za Radovljico pa 35 ljudi; notranje preseljevanje na

Razne razprave v sodni dvorani št. 79

Ljubljana, 17. septembra.

V veliki razpravni dvorani št. 79 so se ta teden in prejšnje dneve vrstile razne razprave. Kronisti zaznamujejo po dolgem času razpravo o junaku noža.

Za nož 18 mesecev robije

Mali kazenski senat, ki so ga sestavljali s. o. s. Rajko Lederhas kot predsednik in kot sodnika gg. Ivan Brelah in dr. Julij Felaher, je včeraj sodil junaka noža.

Vsebina žalostne zgodbe je kratko ta. Bilo je 23. junija letos v Mostah na dvorišču biše št. 7 v Ribniški ulici. Prišlo je do incidenta med samskim mizarskim pomočnikom Rudolfom Resnikom, starim dobrih 30 let, in delavcem Blažem Farčnikom. Resnik je v prepiru potegnil nož in zabodel nasprotnika v levi bok tako močno, da se je onesvestil. Farčnik je bil prepehan v bolnišnico, kjer je nato čez dva dni zaradi nastalih komplikacij umrl. Rudolf Resnik se je po dejanju takoj sam javil na kvesturi. Bil je odveden nato v sodne zapore. Državni tožilec g. Branko Goslar je Resnika sedaj obtožil zločina uboja po § 178. kaz. zak. Prva razprava proti Resniku je bila že 29. julija, a preložena, da so se izvedli še nekateri dopolnilni in razbremenilni dokazi. Resnik je pred sodniki priznal dejanje, toda zanikal krivdo. Zagovarjal se je na veliko hipno razburjenost, da ni vedel, kaj dela, in na vinjenost, tako da se dejanja sploh ne spominja. Senat njegovega zagovornika ni upošteval, ker se je prepiral, da je bil takrat obtoženec duševno prisiljen, in je Resnika obočil zaradi zločina uboja na 1 leto in 6 mesecev ječe.

Lani junija je vzbudila veliko senzacijo med močanskim prebivalstvom tatvina 21 plemenskih zajcev, ki so bili ukradeni doškemu vzgojevališču na Selu. Tatvine so bili osumljeni trije fantiči. Včeraj je bila pred senatom kazenska razprava zaradi te tatvine in je sedel na zatožni klopi neki mladenič, ki je dokazal svojo nedolžnost. Bil je oproščen.

Zaboj suhega grozdja

Turčija, kakor znano, izvažajo v veliki meri suho grozdje v razne evropske in tudi prekomorske države. Konec julija je prispela velika vagonka pošiljka suhega grozdja iz Turčije na ljubljanski glavni kolodvor. Vagon je bil namenjen v Svico. Dva železničarja sta izrabila noč in odnesla iz vagona 9 zabojčkov suhega grozdja v teži 90 kg. Tatvina je bila kmalu opažena in oba storilca izsledena. Pred tortovskim kazenskim senatom treh sodnikov je prišla ta tatvina suhega grozdja, ki je zelo draga, na dnevni red. Bila sta zločincima kvalificirane tatvine na javnem prostoru obtožena oženjeni 38 letni železničar Jože K. in 35 letni samski železničar Marzin H. Oba sta dejanje priznala. Bila sta zaradi zločina tatvine obsojena vsak na 6 mesecev strogega zapora, pogojno za 2 leti.

Dolga pravda zaradi poljšega plašča

Letos, tako pravijo, poznavalci krznarskega trga, bodo poljske kožice zelo iskane in bodo zato, ker bo veliko povpraševanje, cene kožicam razmeroma visoke.

Pred kazenskim sodnikom-poedincem na okrožnem sodišču se je razvijala dolga pravda zaradi prestopka poneverbe, katere predmet je bil poljši plašč z mufom. Gospa Marija je lani poleti izročila nekemu krznarju Jožetu in krznarskemu po-

Gorenjskem je močnejše kot severno od Karavank. Od skupnega števila poklicnih delavcev odpade v odstotkih za poljedelstvo in gozdarstvo 58 (48 na Koroškem), na industrijo in obrt 31 (27), na trgovino in promet 8 (12), na javne in svobodne poklice 8 (13).

Gozdno najbogatejše ozemlje Nemčije

Izredno bogata je Gorenjska z gozdovi, ki s svojimi 50,8% ne prekaša samo Koroške (43,5%), temveč prednjači v celem Reichu. Po temeljitim popisih poljedelstva, živinorejstva, industrije, obrti in prometa, zaključuje dr. Paschinger svoj prispevek z besedami: »Nemec se bo povsod na Gorenjskem počutil kot v alpski deželi: zna mešne slike, gradovi in delavnice ga spominjajo na nemško ustanovitve in kjer se raztezajo široko na okrog v harmonični pokrajini prostorni gozdovi in mu zakrivajo pogled gore in skalnati vrhovi, je kmalu domač«

Združenje kmetovalcev Ljubljanske pokrajine obvešča vse one kmetovalce, katerim je bil dovoljen prehod za obdelavo polja do 15. septembra t. l., da je dovoljenje podaljšano do 30. t. m. Pristojni blok so o tem že obveščeni. Za ostale kmetovalce, ki so tudi dobili dovoljenja pri Združenju kmetovalcev, veljajo termini, ki so jim bili sporočeni ob priliki dviga dovoljenja.

močniku M. poljši kožuh z mufom v komisijso prodajo. Zagotovila sta ji, da ga bosta prodala za 3000 lir, toda izročila sta ji samo 1000 lir, ostanek pa pridržala, kakor to navaja obtožnica državnega tožileca. Na ovadbo oškodovane stranke sta bila sedaj krznar S. in pomočnik M. obtožena prestopka utaje po § 318. kaz. zak. Krznar S. je zanikal krivdo ter zvalil vso odgovornost na pomočnika M. Jožeta. Ta je delno priznal, da si je od izkupička res pridržal 600 lir in izročil stranki ostanek 1000 lir. Problem o pravi ceni in vrednosti plašča je bil kompliciran, kajti stranka in nekatere priče so trdile, da je bil plašč res prodan za 3000 lir, dočim so drugi naglasili, da plašč sploh ni bil toliko vreden, ko je bil pred leti kupljen za manjšo dinarsko vrednost. Sodnik je krznarja opustil obtožbe zaradi pomanjkanja dokazov, pomočnika M. pa obsojil zaradi utaje 600 lir na 20 dni zapora, pogojno za dve leti. Pravda o poljšem plašču pa še ni končana in bo o plašču obravnavala še višja sodna stopnja.

Sportne vesti

Nekaj plavalnih rekordov v primerjavi:

1500 m prosti stil: Svetovni rekord Amano (Japonska) 18:58,8, olimpijski rekord Kitamura (Jap.) 19:12,4, madžarski rekord Tatos 19:35,4, italijanski rekord Costoli 20:25,5, Močanov zadnji čas 21:37,8.

100 m hrbtno: svetovni rekord Kiefer (USA) 1:04,7, olimpijski rekord Kiefer (USA) 1:05,9, madžarski rekord Leugyel 1:10,2, italijanski rekord Ravera 1:12,6.

Stafeta 4 x 200 m: svetovni rekord Japonska 8:51,5, olimpijski rekord Japonska 8:51,5, madžarski rekord 9:10,6, italijanski rekord 9:23,5. Ta rekord je bil postavljen pri nedeljskem tekmovanju med Madžarsko in Italijo v Milanu.

25. oktobra se bosta pomerila za naslov evropskega prvaka v voji kategoriji Bondavalli in Pasotti.

Ali bo šel Hoff spet na 4 metre? Kot je športnemu svetu znano, je znani mednarodni skakalec ob palici Charles Hoff zdaj vodja norveškega športa. Hoff je bil njega dni tudi svetovni rekord v skoku s palico, saj je preskočil tudi že več kot 4 metre v višino. Potem se je za nekaj časa poslovil od intenzivnega skakanja in mnogi so ga prehiteli. Te dni pa je Hoff spet nastopil v tekmovalni areni in se boril z mnogo mlajšimi od njega. Brez posebnega naprejanja se je že zdaj pognal tri in pol metra visoko in nič čudnega ne bo, če bo z vestnim treningom in nastopi spet dosegel svojo staro formo in se neki dan spet pognal na svoje nekdanje štiri metre. Saj športnik, kakršen je on, je vsega zmožen, tudi največjih presenečenj.

Preteklo nedeljo so priredili v Oslu veliko mednarodno lahkoatletsko tekmovanje, na katerem so dosegli Holanci nekatere prav lepe rezultate. Tako je znani mednarodni tekač Osendar tekkel na 200 m 21,7, v metu diska je dosegel lepo znamko De Bruin s 43 m, in De Ruyter je na progi od 1500 m dosegel lep čas 4:02.

Znana italijanska boksarja težke kategorije, Musina in Lazzari, se bosta v začetku prihodnjega meseca pomerila, kdo bo boljši. Borbo bodo gledali v Rimu.

Prihodno nedeljo bo po italijanski Campagni velika kolesarska dirka, katere se bodo udeležili nekateri najboljši poklicni kolesarji. Med pri-

Divji kostanj je tudi vir dohodkov

Ljubljana, 17. septembra.

Jesen počasi prihaja v deželo. Deževni dnevi so se začeli. Vse zori. Tudi divji kostanj počasi rjavi, vendar prave barve le ne bo dočkal, saj so številni na preži, da ga otresejo, še preden dozori. Pri tem delu so posebno fantiči sila podjetni. Kar po več skupaj se jih zbere in haid na kostanj. Če je več kostanjevih dreves, si jih razdele. Po dva ali trije se spravijo na drevo in ga otresejo od veje do veje. Ostali pa stoje spodaj in zbirajo na kup kostanje. Ko je drevo otresono sadeža, se pa začne luščenje iz bodočih lupin. S kamnom si pomagajo ali pa s petami tro trde, zdaj še nedozorele lupine. Prikaže se belorjavi kostanj, ki ga spravijo v vrečice ali majhne nahrbtnike. Ko so jih napolnili, pa odnesejo kostanj vsak na svoj dom. S takim delom so nekateri vpreženi od dneva do dneva. Kar po načrtu obirajo kostanjeva drevesa. Seveda včasih ena skupina naleti na drugo, ko sta si izbrali isti cilj. Pa nič ne de. Mirno in uvidno se ena skupina odstrani in se poda v drug »rajon«. Če so fantiči pridni, lahko na dan zaslužijo lepe denarje, saj prodajajo kostanj po pol lire za kilogram. Ker je sad težak, ga je kar hitro en kilogram. In kako lahko gre kostanj v denar. Uporabljajo ga v kaj različne namene. Posebno dobrodošel je zdaj za pripravo milne mešanice. Nekateri gospodinjje ga znajo tudi same tako imenitno pripraviti, kot v tovarnah. Zdjaj so kostanjeva drevesa že nekaj dni kar živa obiralcev; posebno pretekle lepe dneve so podjetni fantiči kaj spretno izrabili. Najbolj pridni so nabrali na dan tudi po nekaj desetih kilogramov kostanja in kar po nekaj desetih lir jim je padlo v žep. Mladina je pač podjetna in kaj hitro »pogrunta« kje je mogoče zaslužiti kakšne lire, za svojo uporabo, ali pa, da bi malo pomagala svojim staršem.

Z Gorenjskega

V planinah je zadnje čase precej nesreč. Pred dnevi se je smrtno ponesrečil 18 letni mladinski vodja Werner Telsnig, dijak iz Vetrinja pri Celovcu. Z dvema tovarišema se je podal na plezalno turo. Na neki steni mu je spodrsnilo in je padel 200 m globoko ter se ubil. Pokojnikova tovariša sta se rešila.

Blizu Pliberka je zadel na potu na kolodvor kap 67 letnega posestnika Antona Božiča, znanega Hanaufovega očeta. Starček se je hotel odpeljati na obisk k sinu, ki leži v celovški bolnišnici.

V nedeljo so nastopili v Kranju dunajski mladi pevci. Dvorana je bila polna občinstva.

Pri Sv. Katarini so nabrale žene za vojaške ranjence nad 100 kg malin. Na občini je bilo pred kratkim javljeno, da so planine spet odprte za pašo.

Za zimsko pomoč so nabrali pri prvi letošnji daritveni nedelji v kamniškem okraju 17.000, v radovljiškem 12.000, v kranjskem pa 15.305 mark.

V Pušlavi pri Škofji Loki je umrla voditeljica krajevne ženske skupine Marija Belihar.

V Mengšu so prestavili spomenik padlim vojakom s pokopališča na primernejši in lepši prostor.

V Kranju so te dni na slovesen način izročili svojemu namenu novozgrajeno poslopje deželne svetnice za kranjsko okrajno. Poslopje je po poročilu gorenjskega dnevnika zgrajeno v popolnem nemškem stilu. Nahaja se ob Kamniški Bistrici. Poleg uradnega poslopja so zgradili tudi stanovanjsko hišo za svetnika in uradnike.

javljanimi beremo že sledeča imena: Leoni, Ser-vadei, Bizzi, Vicini, Magni, Broetto, Landi itd.

Pri nedavnem meddržavnem strelskem tekmovanju v Karlsruheu, kjer so nastopili najboljši strelci iz Nemčije, Italije in Madžarske, so lepo zmago odnesli Nemci. V skupni oceni so si Nemci nabrali 28 točk, Italijani so jih dosegli tri, Madžari pa sedem. Med nemškimi strelci se je spet izkazal Gehmann, ki je na 300 m tarčo zadel kar 387 krogov, po drugem strelu je zadel 352 krogov, po tretjem pa 324. Skupaj je torej zadel 1063 krogov, kar je več kot odlično.

Tudi preteklo nedeljo so v Švicu nadaljevali z državnim nogometnim prvenstvom. Rezultati v državni ligi so bili naslednji: Grasshoppers — Bienne 3:2, Servette — Cantonal 3:0, Lausanna — Basel 2:1, Lugano — Zürich 5:0, Grenchen — Nordstern 4:0, Young Boy — Sant Gallen 6:0, Young Fellows — Luzern 0:0.

Prodaj sode od paradižnikov, najprimernejše za kisloto zelje. Kolodvorska ul. 3, dvorišče (nasproti mestnega kopališča).

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

S. S. van Dyne:

ZAGONETNA SMRT

KRIMINALNI ROMAN

GOSPODA BENSONA

»Preostane ti tudi še tretja možnost, in sicer, da moj način postopka, ki se toliko norčuje iz njega, že kaže uspehe.«

Nekaj minut pred časom malice je Swacker sporočil, da se je Tracy pravkar vrnil iz Long Islanda in da je prinesel neko poročilo.

»Je to tisti mladinec, ki si ga poslal, naj preišče Pfyfejevo lepoticenje?« je vprašal Vance. »Če je tisti, potem zelo nestrpno čakam, kaj bo povedal.«

»Vpravi tisti je... Naj vstopi, Swacker.«

Tracy je stopil v sobo ves nasmejan. V eni roki je držal beležnico, v drugi pa očala.

»Ni mi bilo težko zvedeti vsega, kar sem hotel glede Pfyfeja,« je dejal. »V Port Washingtonu je zelo znan. Zato sem prav lahko zbral razne čvekarije in brezobzirnosti.« Poravnal si je očala na nosu in pogledal v svojo beležnico.

»Gospod Pfyfe se je leta 1910 poročil z neko Hawthornovo. Je bogata, toda Pfyfe od tega nima dosti koristi, ker ima zadržko možniška v rokah njen oče.«

»Gospod Tracy, ga je zmotil Vance,« pustite pri miru gospodično Hawthornovo in tistega njenega skupniškega očeta; gospod Pfyfe nam je že vse raz-

odel, kako je z njegovim nesrečnim zakonom. Povejte nam rajši, če morete, kaj o izvenzakonskih Pfyfejevih odnosih.«

Tracy je sprašujoče pogledal Markhama. Rad bi bil uganil, če mora Vance res odgovoriti. Ko pa mu je Markham pokimal, naj nadaljuje, je obrnil list svoje beležnice in dejal:

»Našel sem neko drugo žensko. Stanuje v New Yorku. Pogosto telefonira v neko drogerijo, ki je blizu Pfyfejeve hiše in daje sporočila za Pfyfeja. On se poslužuje istega telefona, kadar jo kliče. Ni mi bilo lahko govoriti z drogeristom, posrečilo se mi je pa zvedeti za številko telefona, s katerega govori gospa, in tako sem lahko, čim sem se vrnil v mesto, zvedel za njeno ime in naslov. Brž sem ugotovil, da se gospa piše Paola Banning. Je vdova, nekoliko... lahkoživa in stanuje na številki 268, Cesta 75-a.«

S tem je bilo Tracyjevo poročilo končano. Ko je odšel, je Vance dejal:

»Delal je čudeže. Odkril je vpravi tisto, kar smo potrebovali.«

»Kar smo potrebovali?« je ponovil Markham. »Mislišli? Moramo na dosti bolj važne stvari, kakor pa so Pfyfejeve ljubezenske storije.«

»Pa vendar bo tale Pfyfejeva ljube-

zen razvzrojala uganko Bensonovega umora,« je odvrnil Vance. Kaj več ni hotel povedati.

Markham je imel polne roke posla in poleg tega še več sestankov, na katere je obljubil, da bo tisto popoldne prišel. Zato je naročil, naj mu malice prinesejo kar v urad. Midva z Vancejem sva si šla privezat dušo v »Elysee«. Potem sva si na hitro ogledala še neko razstavo francoskih slikarjev, slednjim pa šla še poslušat koncert, na katerem so predvajali Mozartove skladbe.

Okrog pol šestih sva se spet vrnila v urad Okrožne uprave. Takoj po najnem prihodu tja je stopila v sobo gospodična Hoffmanova, da nam pove še drugi del svoje zgodbe. Pripravljala je zelo priprosto in določno.

»Danes dopoldne Vam nisem povedala vseh podrobnosti,« je začela, »in tudi zdaj bi vam jih raje ne razodela, če ne bi bila prepričana, da jih boste vzeli kot strogo zaupno stvar. Upoštevajte, da me to, kar zdaj delam, lahko stane službo.«

»Obljubilam Vam,« ji je zagotovil Markham, »da stvari, ki nam jih boste povedali, ne bomo izdali nikomur.«

Po kratkem premisleku je Hoffmanova spregovorila in dejala:

»Ko sem davj, povedala majorju Bensonu, kar mi je bilo znanega o tistem prepriu med Pfyfejem in majorjevimi bratom, mi je dejal, da moram skupaj z njim iti sém in povedati to tudi vam. Med potjo pa mi je dejal, da bi bilo bolje, če bi zamožala nekatera dejstva. Rekel mi sicer ni, naj Vam o tem ničesar ne povem, toda dobila sem

vtis, da po njegovi sodbi tisto nima ničesar opraviti z zločinom in bi lahko samo še bolj zamotalo preiskavo. Ravna sem se po njegovem nasvetu; toda v uradu sem stvar dobro premislila ter sem se prepričala o odgovornosti takšnega početja. Zato sem se odločila, da Vam vse povem. Morda je tisto, kar sem zamožala, pomembno, in nočem si kdaj očistiti, da Vam nisem povedala vsega, kar sem vedela.« Videti je bilo na njej, da si ni čisto na jasnem, ali je ravnala prav ali ne, kajti začela je takole: »Upam, da nisem ravnala nespartetno.« Potem pa je nadaljevala: »Resnica je, da je bila poleg tistega pisma, za katerega me je gospod Alvin tisti dan, ko je imel preprič s Pfyfejem, prošil, naj mu ga prinesem, še neka druga stvar v blaginji: zavitek, pravokotne oblike in precej težak ter je bilo na njem, prav tako kot na pisemskem ovitku, zapisano: »Pfyfe (osebno)«. In vpravi zaradi tistega zavitka sta se gospod Benson in gospod Pfyfe kregala.«

»Je bil zavitek danes dopoldne, ko ste šli po tisto pismo za majorja, še v blaginji?« je vprašal Vance.

»Ne, ni ga bilo. Ko je gospod Pfyfe prejšnji teden odšel, sem položila pismo in zavitek nazaj v blaginjo. Toda gospod Alvin je potem zavitek vzel in ga odnesel prejšnji četrtek na svoj dom. Bilo je to vpravi tisti dan, ko je bil umorjen.«

Markham se je za vse to malo zanimal in je že nameraval razgovor prekiniti, ko je Vance dejal:

»Zelo dobro ste ravnali, gospodična Hoffman, da ste nam povedali tole o

zavitku. Izkoristil bom priliko, ko ste že tu, in Vam bom zastavil še dve nadaljnji vprašanji. Kako sta se kaj razumela gospod Alvin Benson in major?«

»Ni jima bilo preveč skupaj,« je odgovorila gospodična. »Bila sta tako različna! Gospod Alvin Benson ni bil preveč priklonen človek in bojim se, da tudi ne preveč spoštovanja vreden. Človek ne bi mislil, da sta si bila brata. Vedno sta se prepirala zaradi kakšnih poslovnih zadev. Drug drugega sta imela vedno na sumu zaradi kakšne stvari.«

»To je čisto naravno,« je pripomnil Vance, »ko sta si pa bila po svojih značajih tako različna. In kako so tista večna sumničenja prihajala do izraza?«

Njuna urada sta bila drug poleg drugega in lahko se je prišlo iz enega v drugega skozi vmesna vrata, ki pa so bila vedno zaprta. Brata sta imela navado, da sta vedno drug drugega na skrivaj opazovala in prisluškovala razgovorom vprav skozi ta vmesna vrata. Obem sem opravljal tajniške posle in sem ju često zasledila pri kakšnem dejanju. Večkrat se je potem tudi zgodilo, da je eden od njiju hotel zvedeti od mene za stvari drugega.«

Vance se je nasmešnil in priklimal. »Niste bili v prav preveč prijetnem položaju.«

»Toda vse to me ni dosti zanimalo,« se je posmejala Hoffmanova, »prej bi rekla, da mi je bilo kar v nekakšno razvedrilo.«

»Kdaj je bilo zadnjikrat, da ste ju zalotili pri prisluškovanju?«

Dekle je nenadno postalo resno.

Od današnjih bolnišnic do »zdravstvenih hotelov«

Važne naloge, ki čakajo gradbenike, zdravnike in vse, ki imajo nalogo, skrbeti za ljudsko zdravje

Gradbeniki, zdravniki in tisti, ki imajo nalogo skrbeti za ljudsko zdravje, so si edini v tem, da je bolniku treba dati čimvečjo udobnost, če naj se čimprej pozdravi. Neprimerno in nezadostno opremljene bolnišnice, zlasti pa še sobe, v katerih leže bolniki, so dostikrat vzrok, da zdravljenje ne napreduje tako, kakor zdravniki in seveda tudi bolniki pričakujejo, in kakor bi lahko napredovalo. Bolniška soba naj bi bila čimbolj podobna bolnikovi domači sobi, ali z drugimi besedami, v njej naj se bolnik počuti kakor doma.

Stremeljenja po takšni ureditvi bolnišnic ni morda rodila samo kakšna čustvenost ali sanjavo, pač pa predvsem želja po uspešnejšem zdravljenju bolnikov. Drugače rečeno — pri tem je seveda treba upoštevati tudi uspehe, ki jih zdaj zdravniki dosegajo s sodobnim načinom zdravljenja — bolnik se bo pozdravil dosti prej v takšnih bolnišnicah, ki so urejene na sodoben način, kakor pa v zanemarljivih starinskih bolnišnicah.

Nove smernice

Pri graditvi bolnišnic so se zato v zadnjem času začeli držati čisto novih smernic, kakor pa so se jih še pred nekaj desetletji. Vsaka nova bolnišnica mora razpolagati z najmodernejšimi zdravniškimi pripomočki, nič manj pa ni, da so tudi bolniške sobe primerno urejene in ne prevelike. Biti morajo kvečjemu tako velike, da je v njih prostora za šest bolniških postelj, v njih mora biti lepša oprava in oprema, zadosti svetlobe, poleg bolniških sob pa naj bi bili pri vseh sodobnih

bolnišnicah ali vsaj v tistih, ki jih bodo gradili v bodoče, tudi drugi prostori, v katerih bi bilo preskrbljeno za razvedrilo bolnikov, dalje vrtovi, polni zelenja in cvetja. Ugotovljeno je namreč, da takšna ureditev bolnišnice zelo blagodejno vpliva na duševno razpoloženje bolnikov, in vprav zato tudi na njihovo telesno zdravstveno stanje.

Bolnišnica ne more biti bolnikom drugi dom, če je še tako lepo urejena

Seveda se ni mogoče zamisliti takšne bolnišnice, kjer bi se bolnik počutil prav tako kakor doma. Kdor bi to trdil, bi bil gotovo v veliki zmoti. Človek, ki namreč pride iskati svojega zdravja v bolnišnico, se pač ne more iznebiti občutka, da je to nekako »prehodno bivališče«, iz katerega se bolnik lahko povrne spet v svoje običajno življenje, ali pa se preseli — v večnost. V vsakem primeru je bolnišnica torej nek začasni, prehodni dom. Tam se bolnik tudi ne more nikdar počutiti tako, kakor doma med svojci, pa če v bolnišnici z njim ravnašjo še tako ljubezno in tovariško in čeprav prihajajo tam do izraza še tako globoka čustva dobroteljske in človekoljubnosti. Bolnik se kakor po nekem notranjem nagonu skuša zateči nekam, kjer bo lahko čisto sam, vprav tako, kakor ranjena žival, ki se zateče v svoj breg in hoče tam na skrivaj preboleti svoje bolečine. Nemogoče je doseči, da bi se bolnik v kakšni bolnišnici ali sploh v kakšnem zdravilišču počutil tako, kakor doma, pa če-

prav z njim ravnašjo še tako lepo, mogoče še celo lepše kakor doma. Zato so začeli zadnje čase vedno bolj opuščati misel, da naj bi bile bodoče bolnišnice nekak drugi bolnikov dom, saj tega po vseh dosedanjih skušnjah ne bi bilo nikdar mogoče doseči.

Če je bolnišnica v človekovem življenju res nekako »prehodno bivališče«, je logično, da jo je treba narediti po njeni urejenosti

čimbolj podobno hotelom

v katerih je na razpolago vse udobje. Kakor je običajni hotel »slučajno in prehodno« bivališče za zdravega človeka, tako naj bi bilo tisto, čemur bi lahko rekli »zdravstveni hotel«, »slučajno in začasno« bivališče za bolnika. Kakor je v hotelih preskrbljeno za primerno postrežbo in za vse mogoče udobje za zdrave ljudi, tako naj bi v »zdravstvenih hotelih« bil bolnik deležen vsega, kar potrebuje. Nekaj podobnega imamo že zdaj po gorskih zdraviliščih, po obmorskih letoviščih, zlasti pa po kakšnih slatinskih zdraviliščih.

Zasebne klinike so nekak vtor javnim bolnišnicam

Da bi po vseh javnih bolnišnicah uvedli tak nov red, ki bi bil vsaj podoben redu in oskrbi po hotelih, je bolj težko izvedljivo, vsaj za zdaj. Ni pa to tako težko doseči po zasebnih klinikah, ki so vedno veljale za nekak »kajipote« drugim zdravstvenim ustanovam. To, kar vidimo danes po navadnih javnih bolnišnicah in kar velja za nekak najmodernejšega, so imeli po zasebnih klinikah ponekod že pred četrto stoletje. Bodoče bolnišnice pa bodo čez nekaj stoletij tako urejene, kakor so zasebne klinike že danes. Te klinike so javnim bolnišnicam torej nekak vtor, ki se po njem vedno skušajo ravnati. In te zasebne klinike so že danes precej podobne nekakim »hotelom«, vsaj po svoji notranji urejenosti in oskrbi. Zato upravičeno lahko pričakujemo, da nam bo bodočnost prinesla tudi takšne bolnišnice, ki jim bomo dali ime »zdravstveni hoteli«. V njih bodo na razpolago vse najmodernejša naprave in priprave, pa tudi osebe, ki bo zaposleno v njih, bo strokovno čimbolj usposobljeno.

Za vprašanje, kakšne naj bodo bodoče bolnišnice, se zelo zanimajo tudi na pristojnih mestih v Italiji, kakor se vidi iz raznih član- kov, ki so bili napisani v zadnjem času. Imamo tudi že mnogo primerov, ki dokazujejo, da vse to niso morda šele samo zamisli, ki bi jih bilo dobro uresničiti, pač pa ponekod tudi že gotova dejstva.

Kaj vse bodo imele »jutrišnje« bolnišnice

Gradbeniki samim nam lahko povedo, da bodo »jutrišnje« bolnišnice precej drugačne, kakor pa so zdaj, da bodo res precej podobne nekakšnim hotelom, da bodo v njih poleg drugega tudi dnevne sobe, v katerih se bodo bolniki lahko shajali in razvedrili, lepe dvorane, v katerih se bodo otroci lahko igrali, knjižnice, delovne sobe, v katerih bodo lahko lažji bolniki nadaljevali s svojim poklicnim delom, torej nekake pisarne, dalje čitalnice, igrišča, morda celo nekakšni uradi, kjer bodo lahko nadaljevali svoje delo poslovni ljudje, seveda, če ne bi bili preveč hudo bolni itd.

Zdravstveno stanje bolnikov ne bo nič prizadeto

Zdravstveno stanje bolnikov se zato ne bo prav nič poslabšalo, če bodo bolniki v »jutrišnje« bolnišnicah brali knjige, študirali, uganjali šport zunaj na prostem ali celo nadaljevali po posebnih »uradih« svoje poslovno delo, čeprav bo življenje in razpoloženje po teh bodočih bolnišnicah dokaj drugačno, kakor pa ga imamo priliko opazovati po bolnišnicah danes.

Korak od bolnišnic do »zdravstvenih hotelov« je izvedljiv

Narediti iz bolnišnice nekak bolnikov drugi »dom«, je zelo težko, ali boljše rečeno, sploh nemogoče. Korak od bolnišnic do zdravstvenih hotelov pa je nasprotno neprimerno manjši in bi ga bilo kaj lahko izvesti, če se bodo tehniki, gradbeniki, zdravniki in vsi tisti, ki imajo nalogo skrbeti za ljudsko zdravje, v voljo in tudi z vsem srcem posvetili temu važnemu vprašanju, ter iz današnjih in bodočih bolnišnic naredili res prave »zdravstvene hotele«.

»Pavliha« vsebuje 77 ilustracij

Naše včerajšnje poročilo o »Pavlihi« — junaku naših ročnih lutk, ima nekaj manj važnih tiskovnih pomanjivosti. V šest knjigi, ki jo je spisal g. prof. Niko Kuret, pa moramo popraviti, da je knjiga bogato ilustrirana ter ne vsebuje zgolj 7 (sedem), temveč 77 (sedem in sedemdeset) izvrstno posređenih ilustracij. Kdor si izvrstno knjigo sam ogleda, spozna njeno vrednost tudi glede ilustrirane bogatosti.

Ljubljana

Koledar

Danes, četrtek, 17. septembra: Lambert. Petek, 18. septembra: Kv. Jozef.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer R., Sv. Petra cesta 78.

Člani Italijanskega kulturnega inštituta dvignejo lahko v isti pisarni bone, na podlagi katerih bodo dobili sedež za simfonični koncert, ki bo v ponedeljek, dne 21. t. m. ob pol 7 zvečer v opernem gledališču kot uvod prireditve Rossinijevega tedna.

Mestna zastavljavnica zaradi snajenja uradnih prostorov v soboto, 19. t. m. ne bo poslovala za stranke.

Pobiranje formularjev za prijavo kuriva. Današnji četrtek bodo mestni raznašalci d- večera že v celoti razdelili prijavne formul- larje vsem stanovalcem znotraj kontrolne črte. Prebivalcem zunaj kontrolne črte pa prijavn- e formuljarji v celoti še ne bodo dostavljeni in naj zato počakajo do dneva, ki bo pravočasno- objavljeno. Kdor izmed prebivalcev znotraj kontrolne črte ne bi dobil današnjih četrtek- nularjev, naj jih takoj dvigne pri vratar- ju na magistratu. Mestni trg 27. Današnji četrtek pa bodo nekateri dostavljali že tudi- pobirali razdeljene formuljarje, in sicer po- tistem redu ulic, kakor so jih dostavljali. Zato- opozarjamo one potrošnike, ki so dobili formu- lularje v soboto ozir. ponedeljek, da jih že za današnji četrtek pripravijo pri hišnem gos- podarju ozir. upravitelju. Ponovno pa spet- opozarjamo vse prebivalstvo, da točno in res- nično izpolni vse podatke prijavnih formu- larjev.

Vpisovanje v učiteljsko in v enoletno gospo- dinjsko šolo dr. Kreka v Ljubljani bo ob 21. d. 28. oktobra vsako dopoldne.

Kino-Exakto, novo ali rabljeno, z vsem pri- borom, kupimo takoj. Ponudbe z navedbo tipa, cene in naslova pod »Zavode« na uredništvo »Slo- venskega doma«.

Dolenjci! V nedeljo, 20. septembra bomo romali k Mariji Pomočnici na Rakovnik. Pri- dite vsi, da bomo tu Marijo prosili dobrega sveta in pomoči. Ob petih popoldne govor in- pete litanije. Oboje bo opravil g. stolni kano- nik Fr. Koretič.

Ljubljansko gledališče

Drama

Sobota, 19. sept. ob 17.30: »Kralj na Betajnovi«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol. Nedelja, 20. sept. ob 14: »Poročno darilo«. Iz- ven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol. Ob 17.30: »Kovarstvo in ljubezen«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Opera

Četrtek, 17. sept. ob 17: »Boccaccio«. Izven. Cene od 18 lir navzdol. Nedelja, 20. sept. ob 16: »Sveti Anton, vseh za- ljubljenih patronov«. Izven.

Zelena jama

V petek, dne 18. septembra t. l. bo obhajala Zelena jama celodnevno čiščenje presv. Rešnjega Telesa v cerkvi sv. Vincencija Pav. Spored: Presveto Rešnje Telo se izpostavi ob 6 zjutraj. Sve- te maše: ob 6 s petjem, ob 7 z otroškim petjem, ob 8, 9, 10 in 11 pa tihe sv. maše. — Zvečer ob 7 sklep čiščenja: pridiga, pete litanije Srca Je- zusovega, zahvalna pesem in blagoslov. Castilec presv. Rešnjega Telesa so v ljudno vabljeni, da se pridružijo pobožnim molitvam.

S. štaierskega

Ptujski park obhaja letos svojo stoletnico. V letu 1842. je dal ptujski meščan Anton Šrafl po- budo, da so začeli na dravskem nabrežju, kjer so pristajali splavarji, urejati prostor za park. Da- našnji park daje mestu najlepše lice in je sodob- no urejen.

Trgovci z živili so preračunavali na zadnjem sestanku v Celju razna vprašanja o prehrani, zla- sti pa o dobavi semen, umetnih gnojil, zatiranja škodljivcev itd.

V nekem mariborskem podjetju si je zlomil desno nogo 19letni Kranjec Anton.

Na Tezmem pri Mariboru je prišel v službi pri železnici med odbijače, ki so mu zlomili roko. Vožnja po Dravi nad Felberjevim otokom je zaradi železne vrvi v vodi zelo nevarna. Maribor- ski dnevnik priobčuje resno opozorilo vsem spla- varjem in čolnarjem na kraj nevarnosti, ki je predznanen s posebno tablico.

V Celju se sedaj vrši nov tečaj samarijanov in samaritank.

V Celju je umrla 81letna otroška vrtarica Marija Gajšek. Naj v miru počiva!

Poročilo se se: v Celju Ivan Šmon in Jožica Marine, Franc Irič in Anastazija Vipotnik. Karel Kohnheuser in Ljudmila Kranjc, Lado Delakorda in Marijana Hočevar; v Ptujju pa Maks Košir in Marjeta Koglič.

Edinstvena ugodnost!

LITERATURA 15 NARODOV

bo zastopana v najlepši

družinski zbirki knjig »SLOVENČEVI KNJIŽNICI«

II. letnik knjižnice obsega 36 izbranih knjig

Vsaka knjiga bo za na- ročnika II. letnika stala samo **6** lir

V polplatno vezane za naroč- nike po 13 lir, v celo platno pa po 20 lir

Zanimajte se za spored knjig!

Vsak naročnik bo dobil dve lepi knjigi za nagrado

kakor tudi »Slovenčev koledar« po ugod- nostni ceni, kot n. pr. naročniki »Slovenca«

Naročite najlepšo zbirko knjig še danes

pri UPRAVI

SLOVENČEVE KNJIŽNICE

KOPITARJEVA 6 LJUBLJANA

v Ljudski knjigarni - v po- družnici na Miklošičevi c. 5 ali pa pri naših zastopnikih

B A A R
I. LONDON
CURWOOD
GREY
TIMMERMANS
BORDEAUX
GIONO

V. HEISER

99

Zdravnik gre s križem svet

S princčevimi mislimi sem se do- cela strinjal in sklenil sem, da bom v tej stvari prispeval svoje delce. Ko sem nekaj mesecev pozneje prišel v Kalkuto, so me povabili na uradno pojedino v »Bengal Clubu«. Vedel sem, da zahtevajo, da morajo biti vsi gostje v črnih oblekah. A vreme je bilo tako soparno in dušljivo, da se nisem mogel sprijazniti z mislijo na uradno črno obleko. Zato sem sklenil, da se bom ravnal po vzvišenem zgle- du. Njegove visokosti: vstopil sem z belo jopico. Moj spremljevalec pri- vratih me je gledal z začudenim ob- razom, jaz pa sem ostal dostojan- stveno miren.

»Vidim, da bele jopice niso v na- vadi tu pri vas,« sem mu ljubezno dejal. »Lahko pa se vrnem domov, da se preoblečem, če se vam zdi tako bolj prav. Saj stanujem samo nekaj korakov od tukaj. Poprej pa bi vam rad še povedal, da mi je Nj. kr. viso- kost naročilo, naj vselej oblečem be- lo jopico, kadar bom kje na brit- skem ozemlju. Če pa gospodje v Kalkuti...«

To pa je vprašanje uradne obleke takoj postavilo na glavo. Vest, da sem bil princčev osebni zdravnik, so ne-

mudoma po brzojavu sporočili vsemu angleškemu svetu. Takoj nato se je sestel poseben »House Committee«, hi- šni odbor, ki je razpravljalo o tem uporu proti družabnim zakonom, ki so bili povsod na svetu v veljavi. Po dolgem prerekanju so se zedinili, da je treba glede na posebne okolnosti dovoliti meni izjemo. Na pojedino sem ves čas lahko opazoval, kako je šla novica od ust do ust: Nj. kr. viso- kost... bele jopice... in potem me je vsak pozorno gledal. Jaz pa sem ostal nebržen in ljubezno kakor bel svetilnik med dušljivo črno okolico.

Ko sem nekaj večerov zatem bil na drugi večerni pojedini, so vsi gostje imeli bele jopice.

Malo preden je princ zapustil Fi- lipine, sem se odpravil na uraden poslovilni obisk na »Renown«. Po- klical me je v svoje zasebne prostore, ter mi podaril srebrno škatico za ci- garete in se mi zahvalil za vse uradne in neuradne usluge, ki sem mu jih storil.

»Gospod doktor, pridite k meni kdaj na obisk v London,« mi je dejal.

»Zame bi to bilo veliko veselje.«

»Toda obvestite me o tem poprej.«

Rad bi vas popeljal v svojo poletno hišo in vam pokazal, da tudi jaz včasih delam.«

Obisk Nj. visočanstva je bil za nas majhen in prijeten oddih med na- poru, ki so bili kaj težavni, kakor je princ sam pripomnil. Ob novici, da je bil Wood (5. oktobra 1921) imenovan za vrhovnega guvernerja, so se fili- pinski voditelji razveselili kakor otro- ci, ki so svoje igrice iz nagajivosti polomili, pa bi si jih spet radi dali popraviti. Kot ljubezni oče jim je nekaj priljubljenih igrac popravil, druge pa, o katerih so napačno sodili, da jih bodo znali rabiti jim je od- nesel, dokler ne bi dokazali svoje do zrelosti. Da bi otroke upravno spet uredil, je moral vzeti v roke izvršno oblast, ki jo je guverner Harrison pustil propasti. Parlament se je za nekaj časa vdal. Po prvem letu je Quezon začel silovito netiti politično gibanje, ki se je slehernemu ukrepu generala Wooda z vsemi silami po- stavljalo po robu. Obtoževalo ga je samoljubnega vladanja ter celo za- htevalo, da ga spet odpokličejo.

Navzlic najhujši politični gonji proti njemu pa si je general Wood ohranil občudovanje in ljubezen ljud- skih množic. Vsi prejšnji vrhovni gu- vernerji so se iz previdnosti zava- rovali, general Wood pa ni čutil no- bene potrebe po kaki osebni zaščiti. Večkrat sem z njim vred prepotoval filipinske pokrajine in često sem za-

gledal kakega starega domačina, ki bi se v prejšnjih časih ne upal pogle- dati »gospoda« v obraz, kako je iz- tegnil svojo žuljavo roko proti nje- mu, ker je trdno zaupal, da mu ne bo odbita; general Wood se je ob sle- herini prošnji ustavil. Domačin se je z vdanim pogledom in plahim nasme- skom spoštljivo približal ter dejal, da bi se rad generalu zahvalil za vse dobrote, ki jih poklanja Filipincem.

Leta so tekla in ljudje so čedalje bolj govorili, kako neutrdljiv je ge- neral Wood. Sam pa mi je često pri- znal, da ga je boj s filipinskimi urad- niki, ki bi jih rad spravil k ustvar- jalnemu delu, že čisto izčrpal. Po vsej pravici je general lahko dejal, da ga je naporno delo utrudilo, morda še bolj, kakor pa smo mogli mi tedaj razumeti. Ko je nekaj let ponrej kot vrhovni guverner bival na Kubi, se je nekega dne nazlo dvignil s sedeža ob mizi ter z glavo močno butnil v težko petrolejsko svetilko, ki je visela na stropu Trioglato železo ročaja mu je prebilo lobanjo in zaradi rane je dobil možganski tur. Tur so mu dva- krat odpravili, preden je prišel na Filipine. Na koncu prvih dveh let bi se bil moral vrniti k dr. Harveyu Cu- shingu, a ravno tedaj je bil sredi hu- dega dela in ni hotel odpotovati.

Bil je oseba mednarodnega slovesa in zato so ga kinematografske družbe rade slikale za zanimive novice, ki so jih nabirale po vsem svetu, ter ga z

veseljem kazale na vseh razstavah. Opazil sem, kako ravnodušno je gle- dal te slike, hudo pa ga je priza- delo, ko je na slikah videl s kolikšno muko stopa v avtomobile in na par- niki ter izstopa z njih, on, ki je bil toliko ponosen na svojo telesno moč.

Sele šest let nato, ko je mislil, da je opravil vse svoje delo, je sklenil vrniti se v domovino, da bi imel do- volj časa za dobro zdravljenje po operaciji. Medtem pa mu je tur že neznansko nabrekli.

V filmu sem slučajno videl, kako se je general izkrcal v Seattle. Pre- treslo me je, ko sem ugotovil, kako hudo se je spremenil: prej sem ga poznal kot enega najpustolovnejših možakarjev, kar sem jih kdaj v življenju srečal. Ena stran telesa mu je docela ohromela, a še tedaj je vztrajal, da se bo lotil dela na Filipinih, brž ko se bo po operaciji spet opomogel. Ko je končno odšel v Boston za toliko odlašna pregled, so se mu neoplastične krvnice že toliko razširile, da mu ni bilo moči kri ustaviti in je umrl v nekaj sekundah. Dal je svoje življenje kakor prvi bojevnik v prvi bojni črti.

Po smrti generala Wooda so tudi filipinski voditelji, ki so se tako za- grizeno proti njemu bojevali, priznali, da je njihovo nasprotovanje bilo le čisto politične narave. Prepričali so se, da je dolgo in temeljito delal v njihov prid, čeprav se niso strinjali z njim.

Vstop Braziliije v vojno je gospodarsko brez pomena

»Braziliija je le najnovejša kolonija dolarskega imperializma«

V Washingtonu so zato s takim veseljem pozdravili nedavni vstop Braziliije v vojno, ker jih privablja bogastvo surovin, ki jih ima Braziliija. Zanimanje »dolarja« za Braziliijo pa ni morda šele od letos. Združene ameriške države so se že od nekdaj in neprestano zanimale za brazilske pragozdove in v njih skrite gumijske zaloge ter za železno rudo, ki je pa žal zelo oddaljena od brazilske obale.

Tekma med Londonom in Washingtonom

Braziliija se sicer svojega bogastva prav dobro zaveda, toda delež njenih bogastev v svetu je le bolj teoretičen kot pa praktičen. Predvsem bi bilo treba vložiti veliko denarja, da bi bilo mogoče dobavljati kavčuk in železno rudo na svetovni trg. Tudi Angleži, ki so že pred nekaj grodenji vložili nekaj investicij predvsem za gradnjo železnice, ki niso za trajno mnogo obetali od brazilijske trgovine. V zadnjih dveh desetletjih pa je ameriški dolar precej odrinil angleški funt. Toda te prilagoditvene finančne podpore še zdaleč niso mogle vključiti Braziliije v svetovno gospodarstvo in Braziliija je v zadnjih letih že začela počasi obračati hrbet angleško-ameriški svetovni trgovini in si je skušala pomagati sama. Uspeh je bil samo zmeren, ker je bilo treba zaradi vojne v Evropi prenehati z gradbenimi deli.

Železo brez premoga

Koliko so na primer pričakovali od jeseni l. 1939. izvedene nacionalizacije angleških koncesij v državi Minas. Braziliija ni zmogla s svojimi lastnimi sredstvi zgraditi velikih železnih tovarn Volta Redonda, čeprav velja železna ruda za najvažnejše brazilijsko vojaško surovino. Nahajališča železne rude v državi Minas so ena najbogatejših na vsem svetu. Angleži so imeli na podlagi koncesij iz leta 1911. pravico do 500 milijonov ton železne rude, ki je vsebovala nad 65 odstotkov železa. Ker pa manjka premoga, je čiščenje rude zelo drago. Ko so pa Angležem odvzeli koncesije, se je namesto Angležev vrnil ameriški kapital, in sicer železni in jekleni koncern Bethlehem Steel. Dvajset milijonov dolarjev je ta

koncern stavil na razpolago, da bi se dovršila vsa dela železarne Volta Redonda. Preden pa bo vse to delo tudi izvršeno in preden bo kopanje same železne rude primerno povečano, toliko časa Braziliija ne bo mogla izvažati železa in jekla.

Neraziskana kavčukova polja

Nič bolj uspešen ni izvoz kavčuka. Braziliija ima širna, še komaj raziskana in niti ne izmerjena polja divjega kavčuka. Po padcu Singapoorja potrebujejo Amerikanci gumi bolj nego kdaj, vendar pa kljub obširnosti polj ne bi bilo pravilno precenjevati možnosti žetve. V tem morečem podnebnju in v teh ameriških gozdovih manjka delavcev in prevoznih sredstev, da bi lahko kavčuk prepeljali do obalnih pristanišč ali vsaj do pristanišč na spodnjem delu reke Amazone. Spričo katastrofalnega pomanjkanja gumijske surovine morali izrabiti tudi to možnost. Amerikanci računajo najmanj 15.000 ton gumijskega, čeprav je to komaj 60 del tega, kar Amerika rabi. Monopol za kavčuk v Braziliiji je dobil severno-ameriški trust Federal Rubber Reserve Co., tako da sedaj brez dovoljenja Roosevelta ne more biti deležnik niti ena južno-ameriška država. V znameniti »Atlantski karti«, ki jo obušujejo v nevtralnih državah, stoji zapisano, naj imajo vsi narodi enak dostop do surovin.

Toda samo majhen primer z brazilijskim kavčukom nam jasno pove, da misli pri tem Amerika samo nase in da hoče imeti sama izključno kontrolo.

Kupljena vojna napoved

Vstop Braziliije v vojno pomeni popolno podjarmenje brazilijskega gospodarstva ameriškomu dolarju. Še pred dvema leti se je Braziliija upirala delavskim ponudbam Wall-streeta. Ker pa je grozila gospodarska kriza in ker je bil dolar preveč vabljev, je brazilijskim politikom zameglil pravo narodno zavest in pravo odgovornost za narodno gospodarstvo. Pri tem pa je morala Braziliija ob svojem vstopu v vojno celo doživeti, da so v Ameriki cinično pripomnili, da je bila Braziliija kupljena in da ni ravnala po idealnih nagibih.

V Washingtonu pa si tudi mnogo ne belijo glave s svojim novim zavezniškom, čigar pristanišča, letališča in surovine pa nujno rabijo. Braziliija je dobila svojih 25 milijonov dolarjev pač zato, da bo tiho. Skupno pa je dobila Braziliija v zadnjem poldrugem letu 300 milijonov dolarjev v kreditov. Zato pač ni nič čudnega zadnja odločitev Braziliije.

Ob vstopu Braziliije v vojno pa Roosevelt ni smatral za potrebno poslati v Rio vojaškega strokovnjaka za ureditev vseh vprašanj in skupen nastop, pač pa gospodarskega agenta Rockefellerja, ki naj v imenu Amerike izkorišča zemeljske zaklade Braziliije. To nam tudi dokazuje, da je Braziliija le najnovejša kolonija dolarskega imperializma.

Pozorišče doslej najbolj krvavih bojev, kar jih je bilo v vsej sedanji vojni z Rusijo. Stalingrad je v vojaškem oziru izredno važna točka, predvsem zato, ker leži ob Volgi. Zato pač ni čudno, če so nemške in zavezniške čete namenile svoj glavni sunek vprav temu mestu, saj po zavzetju Stalingrada ne bi Sovjeti več mogli prevažati kavčukovega petroleja po Volgi v srednje in severne kraje evropske Rusije. Po najnovejšem nemškem vojnem poročilu so nemške čete že prodrele do kolodvora v središču Stalingrada in se zdaj v mestu odigravajo srčiti boji za vsako hišo. Usoda tega, brez dvoma najpomembnejšega mesta na vsem sedanjem vzhodnem bojišču, je torej, kakor vse kaže, že odločena.

Mehikanski opij

V mali vasi sedel pred vrati svoje hiše starček Kitajec. Pred davnimi leti je pripotoval iz svoje daljne domovine in pričel prodajati vezalke, žebnje, sveče, sol in razna zelišča. Indijanske žene rade kupujejo tako blago. Tiho se smehljaj, naslonjen na zid in gleda na sončno uro domače cerkvice.

Na cesti ni nikogar. Celo psi so se umaknili sončni pripeki. Bojazljivo pogleduje Kitajec na cesto, nato potegne naglo iz žepa cigareto. Trikrat ali štirikrat globoko vdihne dim in nato nasloni glavo ob zid. Samo nekaj trenutkov in že spi. Pri starih kadilcih opija gre to zelo naglo.

Kratka omotica je izginila. Popoldne mož že spet prodaja vse, kar rabi vaško prebivalstvo. O kaki njegovi pijanosti ni sledu.

Uvoženi opij je za skope Kitajce predrag. Zato si pripravijo omamo na drug način.

Gojiti pravi mak (Papaver somniferum), je v Mehiki že davno preprovano. Kazni so tako visoke, da si ne upa nihče gojiti teh cvetic na njivah. Vrsta divjega maka (Argemone mexicana) pa ni prepovedana. Domačini dobro vedo, da tudi ta mak ni popolnoma »nedolžen« in da imajo njegova semena močan narkotičen učinek zlasti pri otrokih. Z vestnimi kemičnimi preiskavami so dognali, da ne vsebuje morfina in da ni mogoče pridobivati iz njega opija. Kar pa ne vedo kemiki in botaniki, vedo dobro Kitajci. Omenjeni mak se v tropski klimi, zasejan med praviimi rastlinami (Papaver somniferum), rad z njimi pomeša. Pri tem razvija glavice, iz katerih dobivajo sok, ki ima skoraj isti učinek kot opij.

Mehikanski Kitajci si ga pripravljajo na zelo preprost način: Nezrele glavice narahlo narežejo s pilico v vodoravno smer. Naslednje jutro postgrajo mlečni sok s školjčno lupino in to večkrat ponove. Lepjivi mlečni sok vlijejo na krožnike, ki jih izpostavijo sončni pripeki, dokler ne postane rjav in trd da se da gnesti. Za kadilca ima pridobljena snov isti učinek kakor opij. Za oblast pa to ni opij, ker ni pridobljen iz pravega maka. Kitajci ga imenujejo »čikalote«, kar pomeni v azteškem jeziku bodljikavo zel. Rabijo ga povečini le zase. Iz njega delajo male blebčke, ki jih zavijejo v vijoličaste čašne liste rastline in navadno še v staniol. Poleg tega napravljajo mala stebelca, po debelini slična svinčnikom, ki jih sesajo in žvečijo Kitajci. Končno delajo cigarete iz tobaka in opijevega prahu, ki jih prodajajo potnikom v paketih po 18 kosov. Ameriški turisti jih kupujejo početoma kot neko posebnost, pozneje pa že iz potrebe. Tako pridejo kmalu v pest mednarodnim trgovcem, ki jih pošteno izkoriščajo.

Predsednik bolgarske vlade o bolgarski zunanji politiki

Bolgarija se je navezala na sile Osi in z njimi bo tudi ostala

Sofija, 17. septembra. s. Predsednik bolgarske vlade Filov je imel včeraj pred vsemi visokimi državnimi uradniki, ki so bili klicani v dvorano vojaškega kluba, pomemben govor, ki je trajal nad tri ure. Bolgarski vladni režim, ki izvira od leta 1934., je dejal Filov, je po svojem izvoru bolgarski, da bi vzporedi naše zamisli z zamislimi fašizma in narodnega socializma. Pri nas ne obstajajo politične stranke. Državni uradniki, ki so najbližji sodelavci vlade, se ne morejo ogniti temu režimu in so dolžni podpirati ga. Predsednik vlade je potem zdržal, da stremi njegova vlada za uveljavitvijo močne države in za uvedbo socialne pravičnosti v skladu z življenjskimi načeli novega evropskega reda. Ko je govoril o zunanji politiki, je Filov rekel, da bo Bolgarija tesno sodelovala s silami Osi. To sodelovanje pa ni novo, ker izvira že iz časa pogodbe v Neuillyju. Od tistega časa se je stalno razvijala in se končno razvila v odlično zavezništvo. Bolgarska zunanja politika je docela ustaljena. Nemo-

goče je kreniti nazaj ali pa iti s te poti. Predsednik vlade je poudaril, da bi bila vsaka, tudi najmanjša stranpot silno draga. Dvema gospodarjema se ne da služiti. Potem je izjavil, da sodeluje Bolgarija v borbi proti anglosakemu gospodstvu nad evropsko celino. Bolgarska vojska je zadosti močna, da brani obstoj in neodvisnost države. Doslej je vojska vselej izpolnila naloge, ki jih je od nje terjala narod ali pa naši zavezniki. Glede judovskega vprašanja je Filov izjavil, da je vlada odločena točno izvesti vse ukrepe, ki so bili nedavno objavljeni. Glede protiboljševskega boja pa je rekel: »Vsa Evropa je danes v boju z boljševizmom. Šele tedaj, ko bo komunizem izginil iz Sovjetske Rusije, bo izginil tudi vsepoved drugod.« Govornik je zaključil svoj govor z zatrdilom, da se vlada naslanja v prvi vrsti na aktivno sodelovanje treh organizacij, ki tvorijo režimsko vojsko: na profesionalno organizacijo, na mladinsko organizacijo »Branik« in na organizacijo bivših bojevnikov.

Tajska za novi red v Aziji

Bangkok, 17. sept. s. Predsednik tajske vlade je napisal poseben članek za agencijo Domei, v katerem izjavlja, da je prva dolžnost vseh narodov vzhodne Azije, delati za splošno blaginjo večje vzhodne Azije ter združiti se v mislih in dejanju, da bo tako izločen angleški in ameriški vpliv v vsega Daljnega vzhoda. Poudaril je, da je ta blaginja življenjsko važna ne samo za Azijo, marveč tudi za ves svet. Potem je podal pregled vse diplomatske zgodovine zadnjih let ter poudaril, da se je Japonska mnogo prizadevala, da bi Anglosakomcem prikazala potrebo po novem redu v Aziji, toda njeni napor niso rodili nobenih uspehov; Japonci so zmeraj naleteli na razne sovražne sklepe, ki naj bi ovirali njihovo politiko. Zdaj pa so japonske zmage dokazale vsemu svetu, da je sleherni japonski državljani pripravljeni, da se bojuje za pravično stvar.

Govoril je še o Tajski ter dejal, da je njegova dežela razumela pravično japonsko politiko in je zato svojo življenjsko usodo povezala z usodo Japonske ter sklenila z njo zvezo, v kateri sta oba naroda drug drugemu prisegla medsebojno neodvisnost in da si bosta drug drugemu pomagala. Pripomnil je, da so se tajske čete bojevale ob strani japonskih in da Tajška vneto sodeluje z nacionalno Kitajsko in z Madžukom ter da podpira indijsko gibanje za neodvisnost.

Ob koncu članka je tajski ministrski predsednik izjavil, da mora biti angleški in ameriški vpliv dokončno iztrebljen iz vseh pokrajin vzhodne Azije, na kar se bodo narodi vzhodne Azije lahko združili v enotnem delovanju, ki bo vsakemu narodu nudilo priliko, da doseže svojo narodno blaginjo. To je politika, za katero se je Tajška odločila.

Časopisje v japonskih zasedenih krajih

Tokio, 17. sept. s. Po več kakor polletni zasedbi se je tisk v južnih tihomorskih krajih zelo razvil, javlja japonski list »Asahi«. Tik pred vojno je ves ta tisk pisal skoro v celoti proti Japoncem in proti Osi. Sedaj pa je položaj obraten. V indijskem tisku izhajajo poročila o Japonski in o osnih državah na prvem mestu. V Indokini izhajajo 12 francoskih listov, 7 anamitskih in 8 kitajskih in sicer v Saygonu in Hanoju. V Burmi je ves angleški tisk prenehal izhajati z dnem vkorakanja japonskih čet, ki so s svojo propagando ureditvijo takoj poživili dva burmanska lista, ki imata po 8000 naklade. V Hongkongu je prej izhajalo 21 časopisov in sicer dva angleška, dva

japonska, ostalo pa kitajski. Maja meseca je japonski poveljnik preosnoval tisk in dovolil izhajanje peterim kitajskim listom, enemu angleškemu in enemu indijskemu tedniku. V Singapoorju izdaja japonska uprava en japonski, pet indijskih, dva kitajska, in dva malajska časopisa. Na Filipinih je pred vojno izhajalo 70 listov. Preosnova je dovolila izhajanje enemu listu v Le-caspi, trem pa v Manili, od katerih ima španski list 3000 naklade, domačinski 9000, angleški pa 15.000 naklade. Položaj na Javi bo urejen še ta mesec. Izhajali bodo trije listi in sicer en japonski, en malajski in en kitajski. V Bangkoku, kjer sta pred vojno izhajala dva angleška dnevnika, bodo položaj spremenili in bodo smeli izhajati le časopisi v domačinskem jeziku in en list v kitajščini.

Veliko italijansko letalo za prevažanje torpedov, s katerimi oskrbuje neko vojno letališče.

SELMA LAGERLOEF:

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

»Cvetlice sem poslal kot dokaz svojega visokega spoštovanja,« je odgovoril Schagerstroem. »Od gospodične Loewenskoeldove nisem dobil tisti ponedeljek nobenega sporočila in proš je le vrnil obisk.«

Karel Artur se je zopet zatopil v globoke misli. »Če je pa tako,« je končno rekel, »potem bi smel misliti, da ima moj oče prav.«

Oba njegova poslušalca sta olajšano zadihala. To je bilo lepo priznanje za storjeno napako. Noben običajni človek se do tega ne bi pripravil.

»Toda, če je to tako...,« je začel polkovnik. »Toda predvsem moram vedeti, da je gospod Schagerstroem obljubil, da se odpoveduje...«

Karel Artur mu je vpadel v besedo:

»Meni na ljubo ni treba gospodu Schagerstroemu doprinalati nobenih žrtv. Prosim te oče, da si si na jasnem glede tega, da zveze s Karlino ne bom nikdar več obnovil. Jaz ljubim neko drugo.«

Polkovnik je udaril s pestjo po mizi.

»Tebi človek ne pride do konca! Pa menda vendar nisi mnenja, da ni vredna nobene cene vsa ta velika zvestoba in vsa ta tolikšna požrtvovalnost.«

»Vse skupaj smatram kot namig božje previdnosti, da se je zveza med Karlino in menoj razdrla.«

»Razumem,« je dejal polkovnik s silno rezkostjo. »Na prav isti način se zahvaljuje Bogu, da so tudi vezi med teboj in tvojo staršema potrpane.«

Mladenč je molčal.

»Pazi na moje besede! Ti si na poti proti pogubi,« je nadaljeval polkovnik. »V bistvu je to prav za prav najina lastna krivda.«

Beate te je razvadila na način, da se imaš sedaj za polboga, jaz pa sem ji dovoljeval vse to, ker ji nikoli nisem hotel prav nič odreči. In sedaj si ji vse to začel poplačevati tako, kakor sem vedel že vnaprej. S svoje strani sem stalno vedel, da bo do tega prišlo, toda zavoljo tega ni prav nič manj strašno in grenko, če se bo resnično tako tudi zgodilo.«

Obmolknil je in nekajkrat pretirano zadihal. »Torej reci mi, fant,« je dejal končno s prijateljskim glasom, »ko si tako podrl vse najine zlobne napade, ali ne bi šel v sobo in svojo mater poljubil, da bo spet mirna.«

»Če sem, kakor praviš oče, podrl vse vajine zlobne napade, mar naj potem pozabim tudi tisto pogubonosno nastojenje, ki odlikuje moje starše? Kamor pogledam, nikjer ni nič drugega kakor posvetnost in tisto, kar iz tega izvira, namreč sama podlost in hinavščina.«

»Prepušči to nam v skrb, Karel Artur! Mi smo pač staromodni ljudje. Tudi mi imamo božji strah, kakor ga imaš ti.«

»Oče, ne morem!«

»Jaz osebno sem s teboj končal,« je nadaljeval polkovnik. »Toda ona, ona... saj vendar veš, da mora misliti, da jo imaš rad. Prosim te v njenem imenu, Karel Artur, in edinole zanjo!«

»Edina uslužnost, ki jo svoji materi lahko izkažem, je, da grem proč, ne da bi ji povedal, kako globoko je ranila moje srce s svojo hinavščino.«

Polkovnik se je dvignil.

»Ti ne veš, kaj je ljubezen!«

»Jaz sem služabnik resnice. Ne morem poljubiti svoje matere.«

»Pojdi sedaj v posteljo!« je rekel oče, »In prespi se.«

»Narobil sem kočijaža za četrto uro in do tega trenutka manjka še četrto uro.«

»Kočijaž,« je odvrnil polkovnik, »lahko pride ob desetih popoldne. Stori, kar ti rečem in prespi se!«

Prikrat se je pri Karlu Arturju opazilo oklevanje.

»Če bi moja starša hotela spremeniti svoj posvetnjaški način življenja, če bi hotela živeti kot človeka srednjega sloja, če bi hoteli moji sestri streči ubogim in bolnikom...«

»Nikar se ne spuščaj v nesramnosti!«

»Te nesramnosti so božja beseda!«

»Trapa!«

Karel Artur je vzbočil rami kot pridigar na prižnici.

»Potem mi odpusti moj Bog da zametujem te svoje borne starše! Ne dopusti, da bi me spravljalo v skušnjavo vse, kar prihaja iz njihovih rok, pa naj bo njihova skrb, njihova ljubezen, njihovo imetje ali njihov denar! Podpri me, da bom stalno ostal ločen od teh grešnih ljudi in smel živeti v Tvoji prostosti!«

Polkovnik je to negibno poslušal.

»Bog, v katerega ti veruješ, je neusmiljen,« je rekel, »in prav gotovo tvoje molitve ne bo uslišal. In zavedaj se, da se bom tudi jaz tega spominjal, če se boš nekoč proseč in moledujoč prikazal pred moja vrata.«

To je bilo poslednje, o čemer sta oče in sin govorila. Karel Artur je tiho odšel iz sobe, polkovnik pa je ostal tam s Schagerstroemom.

Stari mož je sedel nekaj časa čisto tik in na roki naslanjal glavo. Potem se je obrnil k Schagerstroemu s prošnjo, naj bi Karlino sporočil vse, kar se je bilo dogodilo.

»Jaz nisem v stanu, da bi o tem pisal,« je rekel. »Povejte Karlini vse, Schagerstroem, vse! Rad bi jo obvestil, da sta poskušala pomagati ji, čeprav se je vse skupaj ponesrečilo. Povejte ji pa tudi, da razen nje ni človeka na vetu, ki bi mogel pomagati moji ubogi ženi in mojemu ubogemu sinu.«

V nedeljo zjutraj in dopoldne.

Nekega ponedeljka, natanko štirinajst dni od takrat, ko je bil Schagerstroem prvič prišel kot snubec, je bila Karlina mišljena, da je odkrila, da je gospa Thea Sundlerjeva zaljubljena v Karla Arturja. Pri tem se je bil polastil silno pomemben občutek. Tedaj je mislila, da ima v rokah sredstvo, s katerim si bo znova pridobila izgubljeno srečo. Ta občutek jo je držal tudi naslednje dni. Razen tega je dobila po pošti v torko pisemce od gospe polkovnikove, v kateri ji je sporočila, da poteka vse skupaj nad vsa pričakovanja dobro in da se bodo nesporazumi v najkrajšem času pojasnili. Vse to je utrdilo njen pogum, kar je bilo vsekakor tudi potrebno.